

Olsztyn, 6 grudnia 2019 r.

PS-VI.431.1.77.2019.MP

Pani
Elżbieta Drozdowicz
Dyrektor
Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Szczytnie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK-IV.0030.997.2019 z dnia 21 października 2019 roku /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Marzena Przybylska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Stella Maścianica – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie, ul. M. Konopnickiej 70, 12-100 Szczytno.

Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 29 października 2019 roku i zakończono w dniu 31 października 2019 roku. Zakresem przedmiotowym kontroli objęto organizację wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w świetle przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1111 ze zm.), zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- 1) PCPR/Centrum/kontrolowana Jednostka/Jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie,
- 2) Dyrektor/Dyrektor PCPR/Dyrektor Centrum/Dyrektor kontrolowanej Jednostki – co oznacza: Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie – panią Elżbietę Drozdowicz,
- 3) Organizator – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie, wyznaczone przez Starostę Szczycieńskiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Szczycieńskim,
- 4) koordynator – co oznacza: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionego w PCPR,
- 5) osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą/rodzinną pieczę zastępczą – co oznacza: rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, o których mowa w art. 39 ust. 1 ustawy,
- 6) regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie,

7) Powiat – co oznacza: Powiat Szczycieński.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Jednostkę. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Elżbiety Drozdowicz – Dyrektora PCPR oraz [REDAKTOWANE]. Ustaleń dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w Jednostce dokumentacji merytorycznej, informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez wyżej wymienione osoby oraz akta osobowe w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe koordynatorów i psychologów.

Działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z uchybieniem**.

USTALENIA KONTROLI

1. Dokumenty organizacyjne kontrolowanej Jednostki.

W okresie podlegającym kontroli strukturę organizacyjną oraz zakres zadań kontrolowanej Jednostki określał *Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie*, przyjęty Uchwałą nr 38/IX/2016 Zarządu Powiatu Szczycieńskiego w dniu 21 kwietnia 2016 r. /akta kontroli str. 2-22/, a następnie *Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie*, przyjęty Uchwałą nr 54/XVII/2019 Zarządu Powiatu Szczycieńskiego w dniu 13 sierpnia 2019 r. /akta kontroli str. 23-46/. W treści regulaminów uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zadania Organizatora. Szczegółowe zadania realizowane przez pracowników Organizatora określone były w ich zakresach czynności.

2. Stan zatrudnienia pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, realizujących zadania z zakresu udzielania wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej.

Ustalono, że w kontrolowanej Jednostce Zarządzeniem Nr 11/2011 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie z dnia 30 grudnia 2011r., powołano Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, którego organizację zmieniono zarządzeniami :

- Nr 8/2014 z dnia 19 września 2014 r. ,
- Nr 14/2016 z dnia 14 lipca 2016 r.,
- Nr 2/2017 z dnia 19 stycznia 2017 r. /akta kontroli str. 47-52/.

W powyższym dokumencie uwzględniono m.in. skład stanowiskowy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej oraz ustawowe zadania Organizatora.

Z przedłożonego kontrolującym wykazu stanowiącego akta kontroli str. 53-58 wynika, że do realizacji zadań Organizatora zatrudniano:

- Kierownika Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej – w wymiarze jednego etatu,

- koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej – cztery osoby, łącznie w wymiarze czterech etatów (w tym jeden od 22.02.2019 r. przebywał na usprawiedliwionej nieobecności),
- pracowników socjalnych – trzy osoby, łącznie w wymiarze trzech etatów,
- pedagoga – jedna osoba, w wymiarze jednego etatu,
- psychologów – dwie osoby (jedna zatrudniona na umowę o pracę w wymiarze jednego etatu, druga na umowę zlecenie w wymiarze 40 godzin miesięcznie).

Praca koordynatorów wykonywana była w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy, co zgodnie jest z zapisami art. 79 ust 2 ustawy.

3. Zgodność zatrudnienia koordynatorów z wymaganymi kwalifikacjami oraz zapewnienie im szkoleń, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.

Z analizy dokumentacji kadrowej wynika, że osoby zatrudnione w Centrum jako koordynatorzy, posiadały kwalifikacje niezbędne do pracy na tym stanowisku, zgodnie z wymogami określonymi w art. 78 ust. 1 ustawy. Ich akta osobowe zawierały także oświadczenia potwierdzające spełnianie przez nich warunków określonych w art. 78 pkt 2-4 ustawy, tj., że:

- nie są i nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im zawieszona ani ograniczona,
- wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynikał z tytułu egzekucyjnego,
- nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Ustalono, że praca koordynatorów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, zgodnie z art. 79 ust. 3 ustawy. Koordynatorzy nie prowadzili również postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Powiat, czego nie dopuszcza art. 79 ust. 4 ustawy /**akta kontroli str. 59-63**/.

Ustalono, że Organizator zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 14a ustawy zapewniał koordynatorom możliwość systematycznego podnoszenia ich kwalifikacji poprzez udział w szeregu szkoleń, konferencji, których wykaz stanowią **akta kontroli str. 59-63**. W teczkach osobowych pracowników znajdowały się stosowne poświadczenia uczestnictwa w w/w formach doskonalenia zawodowego.

Ponadto z oświadczenia złożonego przez Dyrektora wynika, że w okresie podlegającym kontroli w PCPR nie byli zatrudnieni koordynatorzy, wobec których było wszczęte postępowanie karne o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego /**akta kontroli str. 64**/.

4. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Szczycieńskim.

W okresie objętym kontrolą na terenie Powiatu funkcjonowały 72 rodziny zastępcze, w tym 41 rodzin spokrewnionych, 21 rodzin niezawodowych, 10 rodzin zawodowych, a także 1

rodzinny dom dziecka. W dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało łącznie 135 dzieci **/akta kontroli str. 65/**.

Ponadto ustalono, że spośród wszystkich rodzin zastępczych funkcjonujących w dacie kontroli 43 rodziny oraz rodzinny dom dziecka objęto wsparciem koordynatorów, natomiast pozostałe pozostawały pod opieką Organizatora **/akta kontroli str. 59-63/**. Z informacji przedstawionej przez Dyrektora **/akta kontroli str. 53/** wynika, że na dzień trwania czynności kontrolnych, jeden z koordynatorów nie wykonywał swoich zadań z powodu długotrwałej, usprawiedliwionej nieobecności w pracy, w związku z czym osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą, znajdowały się pod opieką Kierownika Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

5. Zapewnienie wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Ustalono, że w PCPR nie wprowadzano, w formie wewnętrznych zarządzeń, odrębnych regulacji, dotyczących pracy koordynatora, rodzaju sporządzanej przez niego dokumentacji, czy też sposobu jej prowadzenia. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali nie więcej niż z 15 rodzinami zastępczymi lub rodzinnymi domami dziecka, co zgodne jest z zapisami art. 77 ust. 4 ustawy. Stwierdzono ponadto, że zadania koordynatora, w stosunku do osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą nieobjętych jego wsparciem, realizowało pięciu przedstawicieli Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnionych na stanowiskach: pracowników socjalnych, psychologa oraz Kierownika Zespołu Pieczy Zastępczej **/akta kontroli str. 53-58/**.

Ustalono że, osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą w każdym badanym przypadku pisemnie wnioskowały o objęcie ich opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, poprzez złożenie pisemnego wniosku **/akta kontroli str. 66/**. W odpowiedzi na złożony wniosek, Dyrektor kontrolowanej Jednostki wyznaczał koordynatora, poprzez wpisanie na wniosku, nazwiska koordynatora. Dyrektor zapytana, o to w jaki sposób Organizator przed wyznaczeniem koordynatora zasięga opinii rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka zgodnie z art. 77 ust.2 ustawy, odpowiedział, że: *Kierownik prowadzi rozmowę z rodziną a następnie zapoznaje ją z koordynatorem (...). Omawiane są działania dotyczące dalszej współpracy. Po wstępnej rozmowie, rodzina zastępcza wyraża opinię na temat współpracy z danym pracownikiem. Rozmowy te prowadzone są na terenie Centrum i w środowisku rodzinnym. Dotychczas rodzina wyrażała swoją opinię w formie ustnej. W dalszej kolejności Dyrektor bądź Kierownik Zespołu Pieczy Zastępczej wskazuje we wniosku koordynatora (...)* **/akta kontroli str. 67-68/**. W trakcie trwania czynności kontrolnych zespołowi inspektorów przedstawiono nowy druk wniosku o udzielenie pomocy w formie wsparcia koordynatora, uwzględniający także *Opinię rodziny zastępczej/prowadzącego rodzinny dom dziecka odnośnie wyznaczonego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej* **/akta kontroli str. 69-70/**. Kontrolujący stwierdzili jednakże, że wyrażenie opinii przez rodziny sprawujące pieczę zastępczą nie było w żaden sposób dokumentowane, co budzi wątpliwości, czy opinie te były każdorazowo zasięgane. Przyczyną powstania uchybienia była niewłaściwa praktyka Organizatora w zakresie dokumentowania działań podejmowanych w obszarze udzielania wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej. Wszystkie działania w omawianym zakresie

wymagają zachowania formy pisemnej, ponieważ ta zapewni możliwość ewentualnej ich weryfikacji.

6. Organizacja wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej.

Na podstawie pisemnych informacji przekazanych przez Dyrektora, stanowiących akta kontroli str. 71-75 oraz analizy przedłożonej dokumentacji ustalono, iż w zakresie organizacji wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu podejmowane były liczne działania, w szczególności z zakresu:

a) zapewnienia badań psychologicznych rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka:

Stwierdzono, że osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą, zamieszkujące teren Powiatu, w każdym badanym przypadku poddawane były badaniom psychologicznym, w wyniku których sporządzane były opinie o predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka /akt kontroli str. 71, 76-83/. Ustalono, że badania przeprowadzane były co dwa lata przez psychologa, który posiadał tytuł zawodowy magistra na kierunku psychologia oraz co najmniej 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym, co zgodne jest z zapisami art. 46 ust. 3 oraz 42 ust.1 pkt 5 lit. b ustawy.

b) zapewnienia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby:

Centrum zapewniało osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą systematyczne szkolenia, mające na celu podnoszenie ich kompetencji i kwalifikacji. Stwierdzono, że Dyrektor PCPR zarówno w 2018 r. jak i 2019 r. omawiał bieżące potrzeby szkoleniowe rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka na spotkaniach z nimi /akta kontroli str. 84-87/. Szkolenia i warsztaty organizowane przez PCPR, których wykaz stanowi akta kontroli str.71, prowadzone były przez zewnętrznych specjalistów. W teczkach osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą znajdowały się imienne zaproszenia informujące o terminach, miejscu oraz zakresie poszczególnych szkoleń, czy warsztatów.

c) zapewnienia pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych:

Ustalono, że w PCPR funkcjonowała grupa wsparcia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą. Spotkania grupy organizowane były przez psychologów, zatrudnionych w PCPR. W 2018 r. w ramach grupy wsparcia odbyło się 7 spotkań, w 2019 r. odbyło się 5 spotkań. Rodziny o kolejnych spotkaniach informowane były telefonicznie, przez koordynatorów i innych pracowników PCPR oraz poprzez pisemne informacje, wywieszane na korytarzu /akta kontroli str. 72/. Zespołowi kontrolnemu przedstawiono dokumentację potwierdzającą realizację tego obowiązku. Z informacji uzyskanych wynika, że na terenie Powiatu działało też

Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Lepsze dzieciństwo”, gdzie osoby sprawujące rodzinną pieczę spotykały się w ramach grup samopomocowych.

Rodziny pomocowe pozyskiwane były na bieżąco, zgodnie z potrzebami rodzin zastępczych, które wnioskowały o urlop. W okresie podlegającym kontroli taką funkcję pełniły 3 rodziny: 2 rodziny zawodowe oraz osoba nie będąca rodziną zastępczą /**akta kontroli str. 72/**. Organizator dostrzegł też konieczność powołania rodziny pomocowej, która pełniłaby tylko tą funkcję w związku z czym, podejmował działania mające na celu znalezienie takiej rodziny. W czasie przeprowadzania czynności kontrolnych, 1 rodzina była w trakcie szkolenia PRIDE i miała podjąć decyzję czy, chce pełnić taką funkcję.

d) organizowania dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy:

Zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy, przy zapewnianiu pieczy i wychowania dzieciom umieszczonym w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka, mogą korzystać z pomocy wolontariuszy, organizowanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą PCPR podejmował próby zorganizowania na terenie Powiatu wsparcia wolontariuszy dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Prowadzono rozmowy z pracownikami Zespołu Szkół Nr 1 w Szczytnie, w której rozwija się wolontariat, jednak do dnia rozpoczęcia kontroli nie zgłosiła się żadna osoba chętna do podjęcia roli wolontariusza w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka /**akta kontroli str. 72/**.

e) prowadzenia poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej:

Stwierdzono, że osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą, w okresie objętym kontrolą miały możliwość korzystania z poradnictwa i terapii prowadzonych przez specjalistów zatrudnionych w Centrum. Jedną z form pomocy, jaką oferował Organizator było poradnictwo psychologiczne, w ramach którego odbywały się spotkania indywidualne w formie konsultacji psychologicznych, wizyty psychologa w środowisku (w razie takiej potrzeby także w weekendy). Dodatkowo w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” psycholog obejmował wsparciem rodziny, które miały pod opieką dzieci niepełnosprawne. Rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mogły skorzystać także z terapii pedagogicznej, która miała na celu m.in. rozpoznanie przyczyn niepowodzeń szkolnych, wszechstronny rozwój zdolności poznawczych i percepcyjno-motorycznych, podwyższenie samooceny oraz motywacji do działania u dzieci. W sytuacjach przekraczających możliwości specjalistów zatrudnionych w PCPR, rodziny kierowane były do specjalistów zatrudnionych w innych instytucjach, takich jak: Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Szczytnie, Monar w Olsztynie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Szczytnie, Poradnia Zdrowia Psychicznego

w Szczytnie (dorośli), Poradnia Zdrowia Psychicznego w Olsztynie (dzieci) /akta kontroli str. 72-74/.

f) zapewnienia pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego:

Ustalono, że PCPR zapewniał pomoc w formie poradnictwa prawnego osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą. Miały one możliwość korzystania raz w tygodniu, w godzinach od 9.00 do 15.00, z porad prawnika zatrudnionego w Centrum /akta kontroli str. 74/.

g) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego:

Ustalono, że kontrolowana Jednostka zapewniała osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą dostęp do poradnictwa, mającego na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego poprzez tworzenie możliwości udziału zarówno w grupach wsparcia, jak i licznych szkoleniach, kursach czy warsztatach organizowanych przez Centrum. Dyrektor kontrolowanej Jednostki spotykał się również z osobami sprawującymi rodzinną pieczę zastępczą, aby poznać ich oczekiwania, czy trudności z jakimi się borykają /akta kontroli str. 74/.

7. Uwagi i wnioski

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować można, że w okresie objętym kontrolą, osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie zapewniało dostęp do różnych form wsparcia, przewidzianych w art. 76 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Uwzględniając specyfikę funkcjonowania rodzin zastępczych oraz występujące trudności w sprawowaniu opieki nad powierzonymi im wychowankami, niezbędne jest ustawiczne rozwijanie zakresu wsparcia udzielanego przez Organizatora. Wobec powyższego rekomenduje się podejmowanie dalszych działań mających na celu zapewnienie rodzinnej pieczy zastępczej wszechstronnego, profesjonalnego wsparcia.

8. Zalecenia.

W związku ze stwierdzonym uchybieniem, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za jego powstanie, stosownych działań, mających na celu jego wyeliminowanie oraz realizację następującego zalecenia:

1. Dokumentować zasięgnięcie opinii osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą przed przydzieleniem jej koordynatora, o której mowa w art. 77 ust. 2 ustawy.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2019, poz. 1111 ze zm.).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Joanna Kastran
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

GŁÓWNY SPECJALISTA

Stella Maścianica

GŁÓWNY SPECJALISTA

Marzena Iżybylska

PRACOWNIK ODDZIAŁU

KatMie
Katarzyna Brewka